

עלית יהודית אתיופית

Aliyah of Ethiopian Jewry

ניסן התשע"א • 4/2011 • 867

בכל מקום, בכל רגע

בעקבות החשיפה המוקדמת של המסע בימי-התקשות הסתירה העלייה בטרם עת. ההחלטה גרמה לכך שהלקי משפחות על ארץה והנותרים חזרו לכפריהם. כמה חודשים לאחר מכן, בשנת 1985, נערך מבצע חשאי קטן שכונה "מבצע שבא" ובו הוטס לישראל כ-650 אנשים. לאחר ההחלטה ממשוכת יציא בשנת 1991 גל עלייה גדול - "מבצע שלמה". זה היה מבצע מורכב שתוכנן בקפידה הרבה ובמסגרתו הועלו תוך כיממה כ-4,000 עולים ברכבת אוירית מדיס-אברה. לאחר "מבצע שלמה" החלו להגיע גלי עלייה נוספים מ"זע ביתא ישראל". זה קבוצה שבמקור השתיכה ל"ביתא ישראל" ומסיבות היסטוריות שונות התנצרה וכעת שבה להודות.

עליתה של יהדות אתיופיה נחשבת לאחד הסיפורים המרתקים והמורפלאים של עם ישראל והציווות. היא מבטאת ה�性ה של חלום עתיק יומן ואת הכמה והזיקה לארץ ישראל ולעיר הקודש ירושלים.

ארגון טסה איש חינוך ותרגום

קהילה יהודית אתיופית, המכונה "ביתא ישראל", היא קהילה עתיקה שנתקה משאר תפוצות ישראל בתקופה קודמתה על מקורה ועל נקודת הזמן ההיסטורית שבה הגיעה לאתיופיה קיימות גרסאות שונות.

רוב בני הקהילה התיישב בדרום אתיופיה ובאזור-מערבה. שמוות על קיומם הקהילה הגיעו ליהדות העולם באמצעות תייר מסתורי בשם אלדר הדני במאה ה-9 ובאמצעות הנושא היהודי המפורסם ביותר בימי-הברונים - בינוי מטולה. במאה ה-16 נפגש הרב דוד בן זמרה (ר'דב"ז) במצרים עם שבוי מלחמה מ"ביתא ישראל", וקבע שבני הקהילה שייכים עם היהודים.

ב-1867 נשלח אליהם פרופ' יוסף הלו' - נציג מטעם חברת "כל ישראל חברים" ("אליאנס"), וב-1904 הגיעו אליהם תלמידו של הלו' - ד"ר יעקב פיטולובי. פיטולובי הקדיש עצמו למען הקהילה, ובין היתר פעל להקמה של בית-ספר עברי במקומם.

במחצית שנות ה-50 הביאה הסוכנות היהודית שית קבוצות קטנות של בני נוער שלמדו במוסד כפר בתיה, ולאחר מכן חזרו לאתיופיה כדי לחזור את בני הקהילה. הסוכנות ורשות "אורט" פעלו בקרבת יהודים באתיופיה והקימו בית-ספר לשפה העברית.

העליה הגדולה מאתופיה ה恰恰 בעקבות פסיקותיהם של הרבנים הראשיים דא, הרב עבדיה יוסף ב-1973 והרב שלמה גורן ב-1975, בדבר יהודותם של בני "ביתא ישראל". בסוף שנות ה-70 הגיעו לסתואן פועל קהילה ראשונים והחלו - בסיוון של "מוסד" - לארגן הברחה של יהודים מאתופיה לישראל. בין 1977 ל-1984 על מבצעים קטנים כ-7,000 יהודים במסעות רגליים, בספינות של חיל הים הישראלי ובמטוסים.

שיאו של המסע הרגלי היה בשנת 1984, שבמהלכו הגיעו לסתואן אלפי יהודים - נשים, זקנים וטף, ובראשם מנהיג העדה וכוהני דת (קיסים).

במהלך המסע הרגלי, המסוכן והמפרך שלעתים ארך חודשים וכן בהמתנה ממושכת במחנות הפליטים, ניספו למעלה מ-4,000 בני הקהילה. רובם מצאו את מותם כתוצאה מהסכנה הנשענת ליהודים שנתרו באץ עונת, תוכנן מבצע חשאי לפניו היהודים. מבצע הטעסה נקרא "מבצע משה" ונסח מנובמבר 1984 עד ינואר 1985 ובמהלכו הועלו כ-6,700 נפש.

Aliyah of Ethiopian Jewry

The Ethiopian Jewish community, known as "Beta Israel" is an ancient community which was cut off from the rest of the Jewish Diaspora centuries ago. There are differing theories as to the community's origins and when they came to Ethiopia.

Most members of the community settled in the northern and north-western sections of Ethiopia. In the 9th century, rumors of the community's existence reached world Jewry through a mysterious tourist called Eldad Hadani and also via Benjamin of Tudela - the most famous Jewish traveler of the Middle Ages. In the 16th century, Rabbi David Ben Zimra (Radbaz) met with a Beta Israel captive in Egypt and determined that the members of this community belonged to the Jewish people.

In 1867 Professor Joseph Halevy was sent to the community as a representative of the French "Alliance Israélite Universelle" organization, subsequently followed in 1904 by his student, Dr. Jacob Faitlovitz. Dr. Faitlovitz dedicated himself to the community and among other projects he worked to establish a Jewish school there.

In the mid-1950's the Jewish Agency for Israel brought two small groups of Beta Israel youths to Israel, where they studied at the Kfar Batya youth village. Some of them later returned to Ethiopia to serve as teachers in their community. The Jewish Agency and Ort Israel worked jointly among the Jews in Ethiopia and founded a school to teach the Hebrew language.

The large Aliyah from Ethiopia began after rulings were issued by the Chief Rabbis of Israel at that time, Rabbi Ovadia Yossef in 1973 and Rabbi Shlomo Goren in 1975, declaring Beta Israel members to be Jews. The first community activists arrived in Sudan in the late 1970's, where they began - with the help of the Mossad - to implement plans to smuggle Jews from Ethiopia to Israel. Between 1977 and 1984 a total of some 7,000 Jews came to Israel on foot, via IDF naval ships and by plane in numerous small operations.

The peak of the trek came in 1984, when thousands of Jews, including women, children and the elderly, arrived in Sudan, led by community and spiritual leaders (Kies).

More than 4,000 members of the Beta Israel community died during the course of the arduous and dangerous journey, which sometimes took months, or during the long waiting period in refugee camps. Most perished as the result of disease, starvation and murderous attacks by marauders.

Due to the imminent danger that threatened the Jews remaining in hostile Ethiopia, a covert aerial evacuation operation was planned. The operation, called "Operation Moses" brought 6,700 Ethiopian Jews to Israel between November 1984 and January 1985. However, the operation was prematurely publicized by the media, causing it to be halted before all the Jews were evacuated. This resulted in families being separated, with some members in Israel and others returning to their villages in Ethiopia. A number of

חותמת אירוח להופעת הבול SPECIAL CANCELLATION

months later, in 1985, within the framework of a small covert operation called "Operation Sheba" an additional 650 people were flown to Israel.

Following a long interruption, a large wave of immigrants left in 1991 in yet another operation, called "Operation Solomon". This complex, well planned operation airlifted some 14,400 people from Addis Ababa to Israel in a single day.

Following Operation Solomon, additional waves of immigrants from the Falash Mura community also began to arrive in Israel. Members of this group, which originally belonged to Beta Israel, returned to Judaism after having converted to Christianity for various historical reasons.

The Aliyah of Ethiopian Jewry represents one of the most fascinating and wonderful stories of the Jewish people and of Zionism. It expresses the fulfillment of an ancient dream as well as the longing for and lasting bond with Eretz Israel and the holy city of Jerusalem.

**Arega Tadesse
Educator and translator**

Description of the Stamps and the First Day Cover

The stamp depicts the Jews' journey on foot and by air from Ethiopia to Israel.

The Kies (spiritual leader) is shown leading the trek. His umbrella features the word "Jerusalem" written in Amharic.

The Hercules airplane symbolizes the Aliyah of Ethiopian Jews to Israel via air.

In the background - an illustration of the imaginary Temple in Jerusalem, the immigrants' greatest desire. The tab features homes in an Ethiopian village alongside the Tower of David Citadel and the Jerusalem Old City Wall.

The First Day Cover features the route of the trek from Ethiopia to Sudan, followed by one of the aerial routes from Sudan to Israel.

Issue: April 2011

Design: Alemu Ishetie, Igal Gabai

Stamp Size: 35 mm x 50 mm

Plate nos: 829 (no phosphor bar)

Sheet of 9 stamps

Tabs: 3

Printers: Cartor Security Printing, France

Method of printing: Offset